

۲۰۱۵/۱۱/۰۳

پوهندوی آصف بهاند

«د ماشوم د ادبیاتو کور»

۱

د کوچنیانو ادبیات

تاریخی پس منظر، اوسنی حالت

اوه لسمه برخه

د کوچنیانو د ادبیاتو د مقالو (د کوچنیانو ادبیات، تاریخی پس منظر، اوسنی حالت) په دې برخه کې، «د ماشوم د ادبیاتو کور» ته رسیدلي یو او لږ به په دې کور کې دمه شو، له کوربنو سره به آشنا شو او وبه گورو چې د دې کور خاوندانو د ماشومانو او کوچنیانو له پاره څه کړي او نقد څه لري.

د کوچنیانو د ادبیاتو د مقالو د همدې سلسلې په دولسمه برخه کې می ویلي و:

«په فیسبوک کې ماشومانو او کوچنیانو ته پاملرنه :

مخکې له دې چې زه خپل بحث ته ور ننوژم، د دې خبرې سپینول غواړم چې په مخکتاب کې می د عامو خلکو له لوري د خپلو ماشومانو د زیردلو زيرې، د بل چا د ماشومانو او کوچنیانو په بڼه یا بدو یادول، عکس کینودل او نازول د بحث وړ موضوع نه ده، بلکې د مخکتاب په پاڼو کې می اصلي هدف هغه پاڼې دي چې په عام ډول د ماشومانو او کوچنیانو د روزنې، پالنې او د دوی ادبیاتو له پاره کار کوي.

په دې کې شک نه شته چې د دولت د درې گونو قواوو (مقتنه، اجرائیه، قضایه) تر څنګ، میدیا په ټوله نړۍ کې د څلورم ځواک په صفت خپل رول ثابت کړی دی. په نویو نظریاتو کې دا هم ویل شوي دي چې د دې څلورم ځواک څو سر کښه بچي (ټولنیزې رسنۍ) د پنځم ځواک دعوا کړې ده. یوه ورځ می د خپلې خوښې وړ او خپل اعتبار وړ رسنۍ سره اړولې چې د ټولنیزو رسنیو په باب دا کرښې په مخه راغلي:

«... اوس د دغه څلورو قواو تر څنګ پنځمه قوه هم خپل سر را ښکاره کړ، هغه ټولنیزې شبکې دي چې د نړۍ له گوټ گوټ څخه په میلیونونو اشخاص له مختلفو عقایدو او افکارو سره یو ځای شوي دي او خپل د خوښې وړ څه پکې خپروي او ډیر ژر تقریباً کله کله له رسنیو مخکې د نړۍ له پېښو څخه خبریږي دا ټولنیزې شبکې چې ډیره وتلې او اغیزمنه یې فیسبوک ویب پاڼه ده چې له ډیر بڼه تسهیالتو څخه برخمنه ده او مشترکین یې کوالی شي خپل د خوښې وړ څه پکې خپاره کړي. ددې ټولنیزو شبکو فلسفې ته که فکر وشي نو ډیر د نړیوال کیدو پر لور ورنیږدې کیدو ته یو ستر گام دی او د نړۍ په یوه کلي بدلیدل ورځ تر بلې په دې ډول تحولاتو سره محسوسیږي...»

د پاڼو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

<http://rohi.af/fullstory.php?id=32292>

د ميډيا د پاسنيو سرکبنو بچيانو په ډله کې يو هم مخکتاب يا فيسبوک نوميرې. د دې ټولنيزې رسنۍ پر مخ ځينو قلموالو د نورو مسايلو تر څنگه کوچنيان هم نه دي هير کړي، يوه پاڼه يې ورته جوړه کړې ده چې «يو ماشوم يوه نړۍ نوميرې.»

[http://www.afghan-](http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha PDF/bahand a kochnian12.pdf)

[german.net/upload/Tahlilha PDF/bahand a kochnian12.pdf](http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha PDF/bahand a kochnian12.pdf)

په مخکتاب کې د ماشومانو او کوچنيانو له پاره دا پاڼه (يو ماشوم يوه نړۍ) دومره موثره وه چې په پايله کې يې همدا فيسبوک پاڼه په يوې داسې ويبپاڼې باندې بدله شوه چې د ماشومانو د پالنې، روزنې او د کوچنيانو د ادبياتو په يوه لوی آدرس باندې بدله شوه چې نوم يې دی:

«پل» (pal.taand.com).

د «پل» د زيږيدو په خوشالۍ باندې مې په هماغه وخت کې يوه ځانگړې مقاله وليکله:

<http://www.afghan-german.net/upload/Tahlilha PDF/bahand a pal.pdf>

ما لا پخوا د ماشوم روزنې د فيسبوک پاڼې له پاره ليکلي وو: «په مخکتاب کې د «يو ماشوم، يوه نړۍ» په نامه پاڼه کې د دې پاڼې د چلوونکو او همکارانو له خوا چې د ماشومانو او دهغوی د ميندې پلرونو او نورو مشرانو د لارښوونې له پاره څه ايښودل کيږي، دا يوازې د ښار محدود چاپيريال سره رانغاړي. مور بايد په کلو او باندو کې د افغانستان اکثريت کوچنيان، د هغو ژوند او د هغو له پاره لارښوونې، سواد، ښوونځی او د هغوی ادبيات او راتلونکی ژوند هير نه کړو.»

خپل هماغه پخوانی خپور کړی نظر اوس بيا د «د ماشوم د ادبياتو کور» له پاره هم په تکرار او ټينگار سره راوړم چې د ماشوم د ادبياتو کور کارونه او فعاليتونو ته زه ډير خوشبينه يم او که په همدې بڼه دوام وکړي، ښه راتلونکي به يې په مخ کې وي، خو د مسولينو بايد دې ټکي ته پام وي چې د دوی په پاڼه (د ماشوم د ادبياتو کور) کې خپرېدونکي مواد به څومره او څنگه تر هغو ماشومانو او کوچنيانو پورې ورسول شي چې هغوی يا عصري ميډيا (تلويزيون، کمپيوټر او انټرنټ) يا نه پيژني او يا لاس رسې نه ورته لري. زما وړانديز خو دا دی چې خپل ډيری فعاليتونه او لاس ته راوړنې دې د اوس له پاره په ليکنې او چاپي بڼه تر دوی پورې ورسوي.

«د ماشوم د ادبياتو کور» فرهنگي بنسټ د اوسني دولت د اړوندو ادارو له خوا منظور او په رسميت پيژندل شوی فرهنگي بنسټ دی، چې د ۱۳۸۹ کال د حمل په يو ويښتمه نيټه يې د تاسيس مکتوب صادر شوی دی.

هغه رسمي اسناد چې ما ليدلي دي، په هغو کې په ۱۳۸۹ کال کې د افغانستان د اطلاعاتو او کلتور وزارت د معين ښاغلي سيد عمر سلطاني په امضا ليکل شوي چې دا بنسټ د ۱۳۸۹ کال د حمل له يوويښتمې (۲۱) نيټې نه د فعاليت حق لري. دا يې هم د مکتوب متن:

د پاڼو شميره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دلپکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت اطلاعات و فرهنگ

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت

Islamic Republic of Afghanistan -
Ministry of Information and Culture

ریاست پلان و ارتباط خارجه

سکتور خصوصي ضمیمه () ورق

شماره ۵۸
تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۲۷

به نهاد ادبی و کلتوری (دماشوم دادبیاتو کور)!

از اثریاد داشت تحریری شما مینگاریم:

وزارت اطلاعات و فرهنگ موضوع ایجاد مرکز ادبی و کلتوری تحت نام (دماشوم دادبیاتو کور) که توسط محترم اجمل تورمان یک تن از خدمتگذاران فرهنگ و ادب در شهر کابل تدویر میگرد و هدف از فعالیت شان (ارائه و توسعه خدمات ادبی و کلتوری برای اطفال افغانستان) میباشد تحلیل و ارزیابی نموده.

این وزارت در مورد ایجاد چنین نهادهای که در تربیت و رشد سالم استعداد های اطفال وطن عزیز ما مثمرواقع شود. انرا استقبال و حمایت مینماید. و از صدور نامه هذا در مورد ایجاد نهاد فوق الذکر در مطابق به پالیسی فرهنگی جمهوری اسلامی افغانستان ابراز موافقت میدارد. ضمناً مسئول نهاد متذکره مکلف به رعایت تمام قوانین و مقررات نافذه کشور در فعالیت های خویش میباشد.

با احترام

(Signature)

زما د معلوماتو له مخې، د ماشوم د ادبیاتو کور بنسټ ایښودونکی اجمل تورمان دی. کله چې یې د فیسبوک پاڼې له لارې له ځینو فعالیتونو څخه خبر شوم، نو راته موضوع ځکه جالبه او په زړه پورې شوه چې عملاً همدا اوس د کوچنیانو د ادبیاتو په باب زما څیرنیز کار روان دی او هر چیرې چې په دې باب له مازې یو کتاب، یو شخص چې په دې باب یې څه تخلیقي یا تحقیقي کار کړی وي، کومه خپرونه (اخبار، مجله، رادیو تلویزیون او ...) او یا د ټولنیزې میدیا په نور برخو کې کوم څرک وگورم، نو سمدلاسه یې د کوچنیانو ادبیاتو د غورږیدو، ښې پیژندنې او نوي نسل د روزلو په موخه معرفي کوم، خپل نظر او وړاندیزونه ور سره یو ځای کوم، ستونزې یې په نښه کوم، د حل لارې یې ښیم او بیا یې خپروم.

د همدې دلیل له مخې مې هوډ وکړ چې «د ماشوم د ادبیاتو کور» فرهنگي بنسټ باندې هم یو څه ولیکم، نو مې تر ټولو مخکې، د کره او لومړي لاس موادو د تر لاسه کولو په موخه، د دې کور د بنسټ ایښودونکي اجمل تورمان مرسته و غوښته او دا پوښتنې مې ور ته مخکې کښودې:

سلامونه او درناوی!

زه غواړم «د ماشوم د ادبیاتو کور» باندې یوه څیرنیزه مقاله ولیکم. که زحمت نه کیري د دغو لاندې پوښتنو په ځواب کې مرسته را سره وکړه:

- «د ماشوم د ادبیاتو کور» ټولنه؟ یا نهاد؟ څه وخت، د چا له خوا او د کوم هدف په خاطر جوړ شوی؟

- «د ماشوم د ادبیاتو کور» فیسبوک پاڼه څه وخت پرانستل شوی؟

او ستا خپله یوه لنډکی بیوگرافي مې هم په کار ده.

ښاغلي تورمان هم لطف وکړ او دغه مالومات یې زما په ادرس را ولیږه:

د پاڼو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

«استاد سلام!

د ماشوم د ادبیاتو کور په ۱۳۹۴ لمریز کال کې جوړ شو. د کور مسوول اجمل تورمان دی او د افغانستان د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت څخه د فعالیت رسمي اجازه لیک لري. هدف یې د ماشوم ادبیاتو ته کار کول، هم د لویانو له خوا ماشومانو ته او هم له ماشومانو نه ماشومانو ته. تر اوسه یې د خپلو اونیزو غونډو تر څنګ چې هر چهارشنبه د کابل په عامه کتابتون کې جوړېږي درې لویې غونډې هم جوړې کړي، په کابل کې د روزنتون د ماشومانو لپاره د رسامی او مقاله لیکني کانکور، د افغانستان د ملي راډیو تلویزیون سره په ګډه ماشومانو ته د کیسه لیکني کانکور او عامه کتابتون ته د هنر د ورځې په مناسبت د ماشوم د ادبیاتو د څو تنو مشهور لیکوالو د تصویرونو ډالۍ. پخوا د ماشوم د ادبیاتو کور په بلاګفا کې د ماشومانو لپاره خپروني درلودي:

<http://mashom.blogfa.com/>

او کابو له یوې میاشتي راهیسي په فیس بوک کې په دې نوم (خانه ادبیات کودک، د ماشوم د ادبیاتو کور) خپروني لري. « خو اوس په بلاګفا کې څه نه خپروي. کله چې ما بناغلی تورمان وپوښته چې پلاګفا کې مو اوس خپروني شته که نه؟ بناغلي تورمان په ځواب کې داسې را ته ولیکل: «استاد سلام!

نه په فیس بوک کې د پانې تر جوړولو وروسته په بلاګفا کې نشرات نه لرو. په دې پانې(په فیسبوک کې د ماشوم د ادبیاتو کور پانې) کې مونږ ماشومانو ته کیسي، شعرونه د خپلو اونیزو او ځانګړو غونډو راپورونه او نور مطالب خپروو. بناغلی تورمان له ډیرې مودې نه د کوچنیانو په باب فکر کړی او کوي یې عملاً یې کار ورته کړی او عملاً یې تخلیق ور ته کړی دی او د «د ماشوم د ادبیاتو کور» فرهنگي بنسټ په جوړولو او عملاً په کې کار کولو سره یې د کوچنیانو د ادبیاتو ته د پاملرنې، ودې او د نوي نسل د روزلو لوی مسولیت ته اوږه ورکړې ده.

اوه لسمې برخې پای

د پانې شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په څیر و لولئ